

Анализ Разходи - Ползи - инструмент за управление на публичните средства

д-р икон. Розалина Козлева

Лектор по Проектно оценяване в СФ на СУ „Св. Климент Охридски“

Международна научно-приложна конференция
„Предизвикателства пред финансовото управление и контрол на средствата от
Европейския съюз“, 11 ноември, София

Какво представлява Анализът разходи-ползи

- **АРП** е аналитичен инструмент, който се използва за **оценка на социално-икономическото влияние** (с оглед на **ползите и разходите**) свързано с даден проект. Влиянието се оценява спрямо предварително определени цели. Анализът се извършва като се вземат предвид **всички страни, които са директно или индиректно засегнати от проекта.**
- АРП може да бъде с **местно, регионално, национално или глобално значение.** Подходящото ниво на обхват на анализа се дефинира с оглед **мащабите и размера на проекта**, т.е. съответното влияние на проекта върху обществото.

Обект на Анализа разходи-ползи

- **Целта на АПР е да идентифицира и остойности (т.е. да определи парична стойност) всички възможни ефекти от проекта, с цел да се определят съответните разходи и ползи.**
- **Принципно, всички ефекти трябва да бъдат оценени:**
 - Финансови
 - Икономически
 - Социални
 - Екологични
 - Други

Цели на Анализа разходи-ползи

- Да оцени дали си струва даден проект да бъде **осъществен от гледна точка на обществото.**

Целта е да се даде отговор н въпросите:

- Дали **ползите за обществото**, които ще се получат в резултат на реализация на даден проекта ще **надвишат разходите за него?**
- Дали проектът **допринася за целите на националната политика?**
- Дали **стимулира растежа и повишава заетостта?**

Тази оценка се извършва с помощта на **Икономическия анализ**

- Да оцени **финансовата структура** на проекта.

- Освен желан от икономическа гледна точка, даден проект може да бъде също и финансово печеливш, в който случай проектът може да бъде финансиран от различни източници: частни, публично-частни, публични, заеми и др.

Тази оценка се извършва с помощта на **Финансовия анализ.**

Целева аудитория на Анализа разходи - ползи

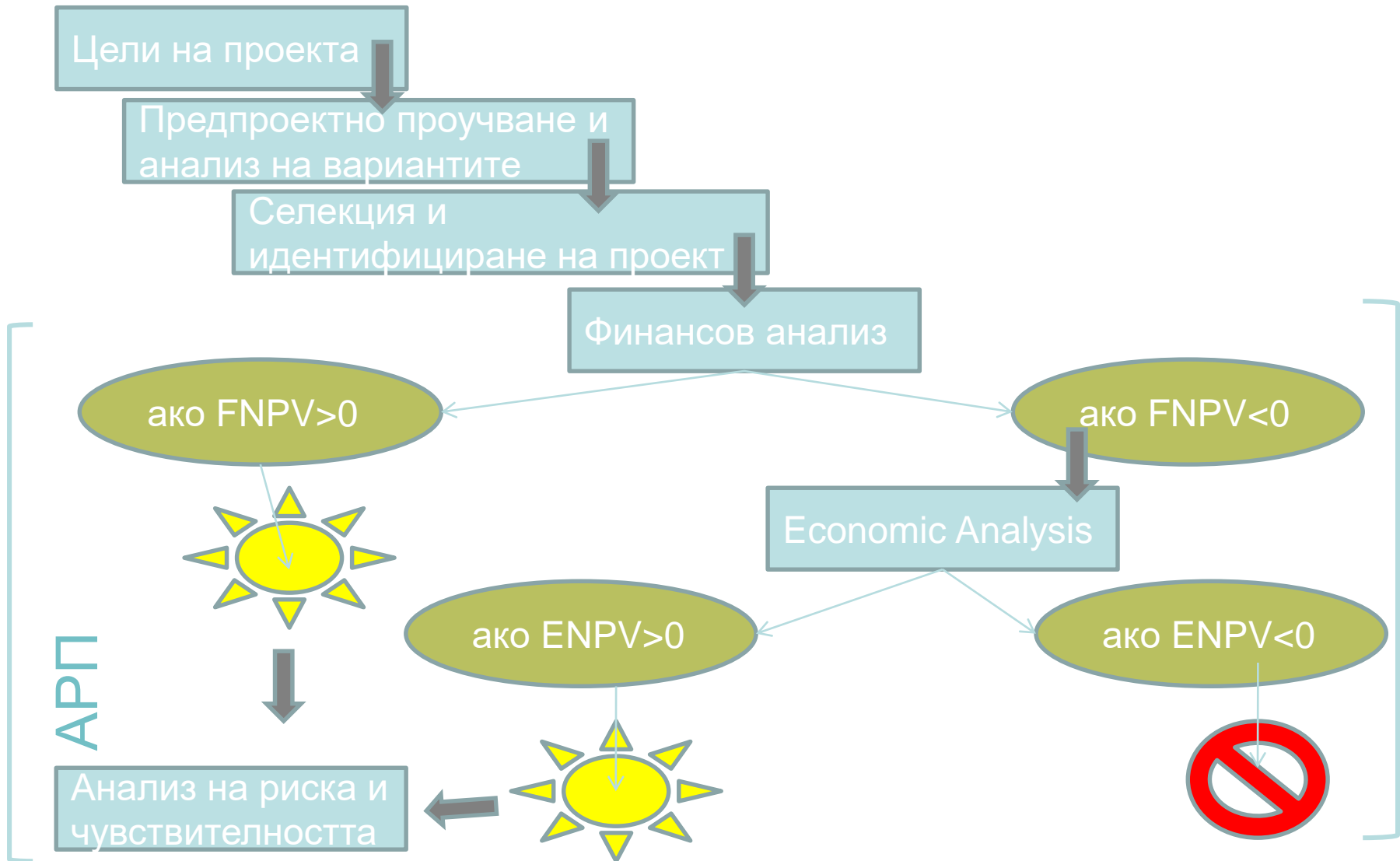
- Множество институции ангажирани в процеса с местно, регионално или национално значение, включително:
 - Европейски органи
 - държавни и общински органи
 - международни финансови институции
 - Крайни бенефициенти – публични и частни инвеститори

Методология за Анализ разходи-ползи

- Прилага се **унифициран** подход в процеса на **предварителна и последваща оценка** на проектите, които са обект на финансиране от средства на Европейския съюз.
- **Насоки за Анализ разходи-ползи на инвестиционни проекти** – наръчникът, публикуван от ЕК през 2014, е общата методологична рамка за провеждане на АРП в контекста на финансирането от ЕК

Основни стъпки при АРП

Стъпка 1: Стратегически подход и определяне на целите

- **Качествен преглед на социално-икономическите потребности, контекстът и целите, които се очаква да бъдат постигнати чрез инвестицията**

- **От тази стъпка трябва да стане ясна нуждата от интервенция, имайки предвид политиката и стратегическите документи на страната**

Стъпка 2: Предпроектно проучване и анализ на вариантите

- Икономическия и институционален контекст, макроикономическа прогноза, регулаторна рамка
- Анализ на пазара
- Достъпни технологии
- Предварителен екологичен анализ
- Анализ на вариантите
 - Мултикритериен анализ и/или
 - Опростен АРП

Стъпка 3: Идентифициране на проекта

- Мащаб на проекта, местоположение, материални ресурси
- Производствен план, вкл. степента на оползотворяване на инфраструктурата
- Необходим персонал и други ресурси
- График и изпълнение, фази на развитие
- Определяне на възможните източници на финансиране
 - Европейски средства
 - Национални публични средства
 - Частни инвестиции
 - Заеми

Стъпка 4: Финансов анализ

- **Определяне на правилната схема за финансиране на проекта, която ще осигури баланс на интересите между инвеститори и кредитори – възможността на проекта да генерира положителни парични потоци, с които да бъдат удовлетворени кредиторите и се постигне приемлива норма на възвръщаемост на вложените от инвеститорите средства**
- **Определя размера на средствата от страна на Европейския съюз**
- **Осигуряване устойчивост на проекта-покриване на разходите на проекта през целия проектен цикъл**

Стъпка 5: Икономически анализ

- Целта на икономическия анализ е да докаже, че **проектът** има **има** **положителен нетен принос** за **обществото** и следователно **си струва да бъде финансиран с европейски и национални публични средства**
- **Икономическите ползи от проекта трябва да превишават икономическите разходи за проекта**

Особености на икономическия анализ

- **Проектните икономически разходи се измерват чрез техните ‘алтернативни’ разходи, което означава, от гледна точка на оскъдните публичните ресурси, че обществото ще се откаже от тези ресурси в полза на този проект, отколкото да ги използва по алтернативен начин**
- **Проектните икономически ползи могат да бъдат измерени чрез външните ползи, които не са отчетени при анализа, извършен от финансова гледна точка**

Външни ефекти

- **Какво представляват?**
 - **Външен ефект е всеки разход или полза, които излизат от рамките на проекта към трети страни без монетарна компенсация**
- **Примери:**
 - **спестено време за пътуване**
 - **намаляване на риска и броя пътни инциденти**
 - **намаление/увеличение на вредните емисии**
 - **подобряване здравето на хората в района на проекта**
 - **повишаване на икономическата привлекателност на района на инвестицияна**

Икономически показатели

- Ако проектът има **положителна икономическа възвръщаемост**, то си струва да бъде финансиран с публични средства , в т.ч. средства на Европейския съюз
- Ако проектът има **отрицателна икономическа възвръщаемост**, то той използва **твърде много ресурси ценни за обществото**, за постигането на **твърде скромни ползи за всички граждани**

Стъпка 6: Анализ на чувствителността и риска

- Определяне параметрите на проекта с най-висок риск и условията с цел:
 - **Споделяне на рисковете** между различните страни
 - **Определяне на условията за дългосрочно финансиране**
 - **Застраховане и презастраховане на проекта и при какви параметри**
 - **По-добро управление на проекта**

Благодаря за вниманието!

д-р икон. Розалина Козлева
rozalina@infrapro.com

Международна научно-приложна конференция
„Предизвикателства пред финансовото управление и контрол на средствата от
Европейския съюз“, 11 ноември, София